

นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนกับความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยวในภาคเหนือ ตอนบนประเทศไทย*

Community Based Tourism Promotion Policy and Tourism Communities Solidarity in Upper Northern Thailand

¹จริยา โกเมนต์, เฉลิมชัย ปัญญาดี, บงกชมาศ เอกเอี่ยม, และ สุริยจรัส เตชะตันมินสกุล

¹Jariya Koment, Chalermchai Panyadee, Bongkochmas Ekiem,
and Suriyajaras Techatunminasakul

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Maejo University, Thailand

¹Corresponding Author. Email: hyimmykoment@gmail.com



บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยว และ 2) ศึกษาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยเชิงนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนทั้งปัจจัยระดับชุมชน และระดับครัวเรือนที่ส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยว การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือ ชุมชนท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน 88 ชุมชน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยโปรแกรม G*Power ได้กลุ่มตัวอย่างระดับชุมชน 56 ชุมชน และระดับครัวเรือน 672 ครัวเรือน ทำการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาและการวิเคราะห์สมการโครงสร้างพหุระดับ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาครัวเรือนในชุมชนท่องเที่ยวมีความเป็นปึกแผ่นระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.31, S.D. = 0.84) โดยมีมิติที่มีความเป็นปึกแผ่นมากที่สุด คือ การบูรณาการทางวัฒนธรรม น้อยที่สุด คือ การบูรณาการทางการสื่อสาร 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชน พบว่า ปัจจัยระดับครัวเรือน การตอบสนองของครัวเรือนต่อนโยบายท่องเที่ยวชุมชน และผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความเป็นปึกแผ่นของชุมชนได้ร้อยละ 40.50 (R^2 = 0.405, $P < 0.05$) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกมากที่สุด คือ การตอบสนองของครัวเรือนต่อนโยบายท่องเที่ยวชุมชน (β = 0.658, $P < 0.05$) ส่วนปัจจัยระดับชุมชน ผลของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อชุมชน การสนับสนุนจากภายนอก การจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน และระยะเวลาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความเป็นปึกแผ่นของชุมชนได้ร้อยละ 76.80 (R^2 = 0.768, $P < 0.05$) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบมากที่สุด คือ การจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน (β = - 0.502, $P < 0.05$)

คำสำคัญ : ความเป็นปึกแผ่นของชุมชน; นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน; ชุมชนท่องเที่ยว

* Received January 21, 2020; Revised January 23, 2020; Accepted March 23, 2020

Abstract

This research aimed 1) to study tourism community solidarity and 2) to study the direct and indirect influences of community tourism promotion policy factors, both of community and household level that affected to tourism community solidarity. The methodology was quantitative research method. The population was the tourism communities in upper northern Thailand totaled 88 communities. To be specify the sample size by G* Power program and purposive sampled to get a sample size at the community level of 56 communities and at the family level of 672 households. The research tools for data collection were questionnaire. The data were analyzed descriptive statistics and Multilevel Equal Model.

The results of the research were found that the result of study households in the tourism communities having solidarity in a medium level. ($\bar{x} = 3.31$, S.D. = 0.84) and the dimensions with the high solidarity were the cultural integration and the low solidarity were communication integration. 2) the factors affecting the solidarity of tourism communities found at the household level factors, the variable response of the households towards the tourism community policies and benefits from community tourism management jointly explained the variations of the community solidarity at 40.50% ($R^2 = 0.405$, $P < 0.05$) as the factors having the most direct positive influence was the responses of the households towards the tourism management ($\beta = 0.658$, $P < 0.05$). For the factors at the community level, it was found that the factors of the results of community tourism promotion policies, the outside support, and the tourism management within the community jointly explained the variations of the community solidarity at 76.80% ($R^2 = 0.768$, $P < 0.05$) as the factors having the most direct negative influence was the tourism management within the community ($\beta = -0.502$, $P < 0.05$).

Keywords: Community Solidarity; Community-based tourism promotion policy; Tourism communities

บทนำ

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศาสนา และวัฒนธรรม แต่ยังคงรักษาสังคมแบบเครือญาติ นับถือรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น (Panurat, 2006) ซึ่งสะท้อนถึงความผูกพันและเป็นหนึ่งเดียวกันของคนในชุมชนนั้นๆ

ซึ่งรูปแบบความเป็นชุมชนดังกล่าวนี้สะท้อนถึงแนวคิดความเป็นปึกแผ่นของสังคมของ Durkheim ที่กล่าวถึงความเป็นปึกแผ่น (Solidarity) ของสังคมใน 2 รูปแบบ คือ สังคมที่มีความเป็นปึกแผ่นเชิงกลไก (Mechanical Solidarity) ที่เกิดจาก “ความเหมือนๆ กัน” พี่พากัน และสังคมที่มีความเป็นปึกแผ่นเชิงอินทรีย์ (Organic Solidarity) ที่คนในสังคมมีภาระหน้าที่แยกย่อยลงไป เมื่อสังคมได้กำหนดสถานภาพไว้ ต้องทำบทบาทนี้ สังคมจึงจะเป็นปึกแผ่น (Chantavanich, 2012)

ประเทศไทยตั้งแต่อดีตมีรูปแบบชุมชนที่มีความเป็นปึกแผ่นเชิงกลไก แต่จะเห็นได้ว่าความเป็นชุมชนในแบบดั้งเดิมได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมไทยสมัยใหม่ที่เปลี่ยนจากความเป็นปึกแผ่นเชิงกลไกเป็นความเป็นปึกแผ่นเชิงอินทรีย์มากขึ้นไปเรื่อยๆ ในชุมชนมีการจำแนกความแตกต่างของบทบาทหน้าที่ สถานภาพ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อทุกคนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ สังคมก็จะเป็นปึกแผ่น (Chantavanich, 2012) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากเหตุปัจจัยหลายด้าน ทั้งจากการพัฒนาเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม เทคโนโลยี ที่ล้วนมีผลต่อการดำรงอยู่ของชุมชน นโยบายด้านการท่องเที่ยวก็เช่นกันที่เข้าไปเชื่อมโยงกับความเป็นชุมชนมากขึ้น เพราะการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้แก่ประเทศอย่างมหาศาล โดยรายได้จากการท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 การท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ โดยมีมูลค่า 11,232 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2562 มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติถึง 1,933,368.23 ล้านบาท (Ministry of Tourism and Sports, 2019) ซึ่งจากสถิติสะท้อนให้เห็นถึงการเติบโตทางด้านการเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวเติบโตขึ้นอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้ การท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญ ดังนั้น ที่ผ่านมารัฐบาลจึงมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยสร้างนโยบายให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวในหลายรูปแบบ อาทิ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวโดยชุมชน วิชาทักชุมชนท่องเที่ยว โฮมสเตย์ และหมู่บ้านท่องเที่ยวโอทอปนวัตวิถี โดยมุ่งหวังว่าการท่องเที่ยวชุมชนจะเป็นกลไกสำคัญในการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลเชิงประจักษ์ของการท่องเที่ยวชุมชนที่ผ่านมา สะท้อนให้เห็นว่ามีทั้งผลกระทบทางด้านบวกและลบ โดยด้านบวก คือ เพิ่มและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ชุมชน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Dokbua, 2008) สืบสานฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรม (Suparatpreecha, 2010) เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน แต่ขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบด้านลบเช่นกัน ประเพณี วัฒนธรรมกลายเป็นสินค้า (Chusongdate, 2012) วิถีชีวิตเปลี่ยนแปลง อีกทั้งมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์ (Suparatpreecha, 2010) ซึ่งมักเป็นกลุ่มผู้มีอิทธิพลและอำนาจทางการเงินที่รับรู้และปรับตัวสู่งานบริการ ต่างจากชาวบ้านที่มีส่วนร่วมน้อยและมักอยู่ในฐานะแรงงานทางการท่องเที่ยว (Sitikam, Jaima, and Comesan, 2006) ซึ่งเมื่อชุมชนตอบสนองต่อนโยบาย เกิดการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ ทำให้เกิดการขัดผลประโยชน์และความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากร มีการสร้างข้อตกลงในการจัดการท่องเที่ยวที่มีเพียงบางกลุ่มที่ได้ผลประโยชน์ แต่เมื่อพัฒนาเป็นชุมชนท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามา สร้างความอึดอัด รู้สึกไม่ปลอดภัย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวชี้ให้เห็นว่านโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนนำไปสู่การจัดระบบชุมชนใหม่ และก่อให้เกิดความขัดแย้ง และส่งผลให้ความเป็นปึกแผ่นในชุมชนลดลง

จากเหตุผลข้างต้นจึงเป็นประเด็นสนใจที่จะทำการศึกษาว่าจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนที่ผ่านมา มีผลกระทบต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยวเพียงใด และมีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและอ้อมต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยว เพื่อนำผลการวิจัยพัฒนาสู่การเสนอแนวทางการผลักดันนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

เพื่อหนุนเสริมความเป็นปึกแผ่นของชุมชนต่อไป ทั้งนี้เพราะความเป็นปึกแผ่นของชุมชนมีความสำคัญและเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่จะทำให้การท่องเที่ยวชุมชนเกิดความยั่งยืน และยังเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สามารถสร้างพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนในทุกมิติ เพราะจะช่วยให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือกันไปสู่เป้าหมายที่ชุมชนกำหนดไว้ และก่อให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนชุมชนให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนที่จะเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน

บทความนี้จึงมุ่งศึกษาถึงความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยว รวมถึงอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยเชิงนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนทั้งระดับชุมชนและระดับครัวเรือนที่ส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนประเทศไทย โดยวิเคราะห์ความเป็นปึกแผ่นของชุมชนใน 4 มิติ ตามแบบของ Landecker (1951) ได้แก่ มิติการบูรณาการทางวัฒนธรรม การบูรณาการทางบรรทัดฐาน การบูรณาการทางการหน้าที่ และการบูรณาการทางการสื่อสาร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยเชิงนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนทั้งปัจจัยระดับชุมชนและปัจจัยระดับครัวเรือนที่ส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research method) โดยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากชุมชนท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนประเทศไทย ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระดับชุมชน และส่งผลต่อพฤติกรรม การปฏิบัติของคนในชุมชนในระดับครัวเรือน และการเปลี่ยนแปลงในระดับครัวเรือนนี้จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนหรือความเป็นปึกแผ่นของชุมชนด้วย ดังนั้นเพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้สามารถสะท้อนถึงผลการวิจัยได้ชัดเจนมากขึ้น จึงมีการวิเคราะห์หน่วยการศึกษาใน 2 ระดับ คือ ปัจจัยระดับชุมชน และระดับครัวเรือน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร คือ ครัวเรือนและชุมชนท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนประเทศไทย 88 ชุมชน (Department of Tourism, 2017; Community Based Tourism Institute, 2016; Designated Areas for Sustainable Tourism Administration, 2016; Community Development Department, 2017)

ขนาดกลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยนี้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์อำนาจในการทดสอบ (Power of Test) ด้วยโปรแกรม G*Power (Cohen, J., 1988). ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในระดับชุมชน 56 ชุมชน และระดับครัวเรือน 652 ครัวเรือน เมื่อ

คำนวณค่าเทียบกับจำนวนชุมชน พบว่าแต่ละชุมชนจะเก็บกลุ่มตัวอย่าง ($652/56 = 11.64$) หรือ 12 ครัวเรือนต่อชุมชน รวมทั้งหมด 672 ครัวเรือน โดยทำการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียและไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการท่องเที่ยวในชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้มีการศึกษาจากหน่วยการวิเคราะห์ใน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับครัวเรือน และระดับชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 2 ชุด เพื่อรวบรวมข้อมูลกับหน่วยวิเคราะห์ในระดับครัวเรือนและระดับชุมชน โดยมีข้อคำถามตามตัวแปร ดังนี้

2.1 แบบสอบถามระดับครัวเรือน

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่ามีตัวแปรทั้งตัวแปรปัจจัยระดับชุมชนและครัวเรือนที่ได้รับอิทธิพลจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน และส่งผลต่อการปฏิบัติในระดับครัวเรือน ซึ่งส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชน ซึ่งตัวแปรระดับครัวเรือน ประกอบด้วย

1) การตอบสนองของครัวเรือนต่อนโยบายท่องเที่ยวชุมชน (HPP) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว ดังนี้ (1) การรับรู้นโยบายของครัวเรือน (HP_1) (2) ความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว (HP_2) ประสบการณ์เรียนรู้ด้านการท่องเที่ยว (HP_3) และการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว (HP_4)

2) ผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวชุมชน (BEN) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัว คือ การมีกิจการเกี่ยวเนื่องกับการท่องเที่ยว (BE_1) รายได้จากการท่องเที่ยว (BE_2)

3) ความเป็นปึกแผ่นของชุมชน (Y) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัว คือ การบูรณาการทางวัฒนธรรม (So_1) การบูรณาการทางบรรทัดฐาน (So_2) การบูรณาการทางการหน้าที่ (So_3) และการบูรณาการทางการสื่อสาร (So_4)

2.2 แบบสอบถามระดับชุมชน

ตัวแปรในระดับชุมชนในงานวิจัยนี้มีทั้งหมด 14 ตัวแปร ได้แก่

1) ตัวแปรแฝงภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนจากภายนอก (NET) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ดังนี้ (1) การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก (NE_1) การเข้าร่วมสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน (NE_2) และความต่อเนื่องของการสนับสนุนการท่องเที่ยว (NE_3)

2) ตัวแปรแฝงภายใน ได้แก่

2.1) ผลของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อชุมชน (IOP) ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัว ดังนี้ (1) การรับรู้นโยบายของผู้นำ (IO_1) (2) ระยะเวลาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน (IO_2) และ (3) การได้รับงบประมาณสนับสนุนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน (IO_3)

2.2) การจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน (CBT) ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัว ดังนี้

(1) รูปแบบการจัดตั้งกลุ่มการท่องเที่ยว (CB_1) ความเข้มแข็งในการจัดการท่องเที่ยว (CB_2) จำนวนนักท่องเที่ยว (CB_3) ความพร้อมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว (CB_4) และการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของผู้นำ (CB_5)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของหน่วยการศึกษาระดับชุมชนและครัวเรือนใช้สถิติพรรณนา (Descriptive statistic) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) และการวิเคราะห์สมการโครงสร้างพหุระดับ (The Multilevel Structural Equation Model) ด้วยโปรแกรม SPSS และ Mplus 8.3

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการศึกษาความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนประเทศไทย

ผลการศึกษาความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนประเทศไทย ได้มีการวิเคราะห์ถึงลักษณะทั่วไปของครัวเรือนและชุมชนท่องเที่ยว และความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการศึกษาลักษณะทั่วไปของครัวเรือนและชุมชนท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนประเทศไทย

ชุมชนท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.64 มีจำนวนสมาชิก 101-150 ครัวเรือน ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ร้อยละ 87.50 เป็นเพศชาย และร้อยละ 42.86 อยู่ในช่วงอายุ 51-60 ปี และมีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 48.21 นอกจากนี้ส่วนใหญ่ ร้อยละ 60.71 ตั้งอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนของสิ่งดึงดูดใจ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.73 คือ วัฒนธรรมและวิถีชีวิต

นอกจากนี้ ครัวเรือนในชุมชนท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.71 หัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 47.02 และจำนวนสมาชิกโดยเฉลี่ยคือ 6.33 คน และรายได้โดยเฉลี่ยคือ 23,947.05 บาท ในด้านการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ ร้อยละ 65.48 ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มท่องเที่ยว

2) ผลการศึกษาความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ผลการศึกษาความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนประเทศไทย พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.84)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ชุมชนท่องเที่ยวมีความตระหนักรู้ต่อความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันกับชุมชนในมิติการบูรณาการทางวัฒนธรรมมากที่สุด ($\bar{X} = 3.60$, $\beta = 0.972$) เพราะชุมชนยังคงยึดถือและปฏิบัติตามวิถีปฏิบัติของชุมชน จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าจะมีการจัดการท่องเที่ยวขึ้น แต่สมาชิกในชุมชนก็ยังคงปฏิบัติตามวิถีนั้นถึงแม้ว่าจะเกิดการท่องเที่ยวก็ตาม รองลงมา คือ มิติการบูรณาการทางบรรทัดฐาน ($\bar{X} = 3.27$, $\beta = 0.952$) ชุมชนท่องเที่ยวมีความรู้สึกระงับการรู้ถึงแบบแผนในการอยู่ร่วมกันในชุมชนแม้ว่าชุมชนจะมีการจัดการท่องเที่ยว เนื่องจากมีความผูกพัน

และมีแบบแผนในการอยู่ร่วมกันมาตั้งแต่อดีต ซึ่งเมื่อมีการจัดการท่องเที่ยวขึ้น ชุมชนส่วนใหญ่ก็ยังมี การดำเนินชีวิตภายใต้แบบแผนเดิม และมีการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

รองลงมา คือ มิติการบูรณาการทางการหน้าที่ ($\bar{x} = 3.25$, $\beta = 0.931$) ครั้วเรือนทั้งที่เป็นและไม่ได้เป็นสมาชิกตระหนักรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง โดยผู้ที่ เป็นสมาชิกก็จะปฏิบัติตามหน้าที่ของตน และในส่วนของผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกก็ไม่ก้าวก่ายหรือขัดขวางกลุ่มที่ดำเนินการท่องเที่ยว และมิติที่มีความตระหนักรู้ น้อยที่สุด คือ มิติการบูรณาการทางการสื่อสาร ($\bar{x} = 3.12$, $\beta = 0.925$) พบว่ามีการติดต่อสื่อสารไปมาหาสู่กับสมาชิกอื่นๆ ในชุมชนในเรื่องการพัฒนา และจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากสมาชิกในชุมชนมีเพียงส่วนน้อยที่มีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยว และส่วนใหญ่มีอาชีพและรายได้หลักอยู่แล้ว จึงทำให้บางครั้งอาจทำให้เกิดปัญหาได้

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยเชิงนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนทั้งปัจจัยระดับชุมชนและปัจจัยระดับครัวเรือนที่ส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยว

ในการวิเคราะห์มีการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้าง ซึ่งเป็นโมเดลเชิงทฤษฎีที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยวสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยระดับครัวเรือน ประกอบด้วย การตอบสนองของครัวเรือนต่อนโยบายท่องเที่ยวชุมชน (HPP) และผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวชุมชน (BEN) และปัจจัยระดับชุมชน ประกอบด้วย การสนับสนุนจากภายนอก (NET) ผลของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อชุมชน (IOP) และการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน (CBT) สามารถทำนายความเป็นปึกแผ่นของชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนพบว่า รูปแบบเชิงสาเหตุทุระดับดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 226.204$ $df = 195$, $p = 0.0605$ $\chi^2/df = 1.166$ ค่าดัชนี CFI = 0.999, TLI = 0.999, RMSEA = 0.006, SRMR_W = 0.012, SRMR_B = 0.042 โดยค่า p มากพอที่จะไม่ปฏิเสธสมมติฐาน แสดงว่าค่า χ^2 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่ารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตาราง 1 : ขนาดอิทธิพลของตัวแปรทำนายระดับครัวเรือนและชุมชนที่มีต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชน

ตัวแปรทำนาย ระดับครัวเรือน	อิทธิพล			อิทธิพล			อิทธิพล		
	ตรง (DE)	อ้อม (IE)	รวม (TE)	ตรง (DE)	อ้อม (IE)	รวม (TE)	ตรง (DE)	อ้อม (IE)	รวม (TE)
	Yw			BEN			-		

1. BEN	0.388**	-	0.388**	-	-	-	-	-	-
2. HPP	0.700**	0.271**	0.971**	0.658**	-	0.658**	-	-	-
ระดับชุมชน	Yb			NET			CBT		
1. IOP	-0.368*	-0.526*	-0.894*	0.586*	-	0.586*	0.728*	0.248*	0.976*
2. NET	-0.275*	-0.213*	-0.488*	-	-	-	0.424*	-	0.424*
3. CBT	-0.502*	-	-0.502*	-	-	-	-	-	-
4. TIME	-0.195	-	-	-	-	-	-	-	-

R^2 ของตัวแปรแฝงความเป็นปึกแผ่นของชุมชนในระดับครัวเรือน = 0.405

R^2 ของตัวแปรแฝงความเป็นปึกแผ่นของชุมชนในระดับชุมชน = 0.768

R^2 ของตัวแปรแฝงผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวชุมชน = 0.856

R^2 ของตัวแปรแฝงการสนับสนุนจากภายนอก = 0.324

R^2 ของตัวแปรแฝงการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน = 0.822

$\chi^2 = 226.204$ df = 194, p = 0.605 $\chi^2/df = 1.166$. CFI = 0.999, TLI = 0.999,

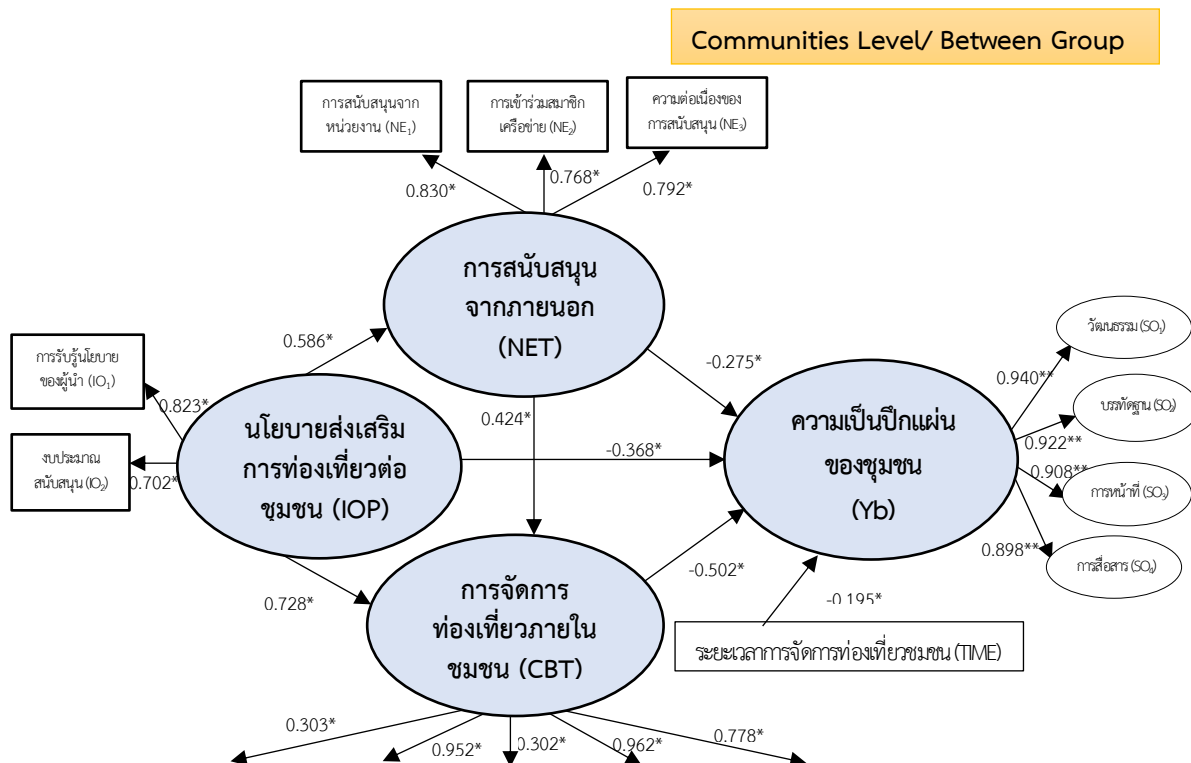
RMSEA = 0.006, SRMR_W = 0.012, SRMR_B = 0.042 (Mplus 8.3 standardized estimates)

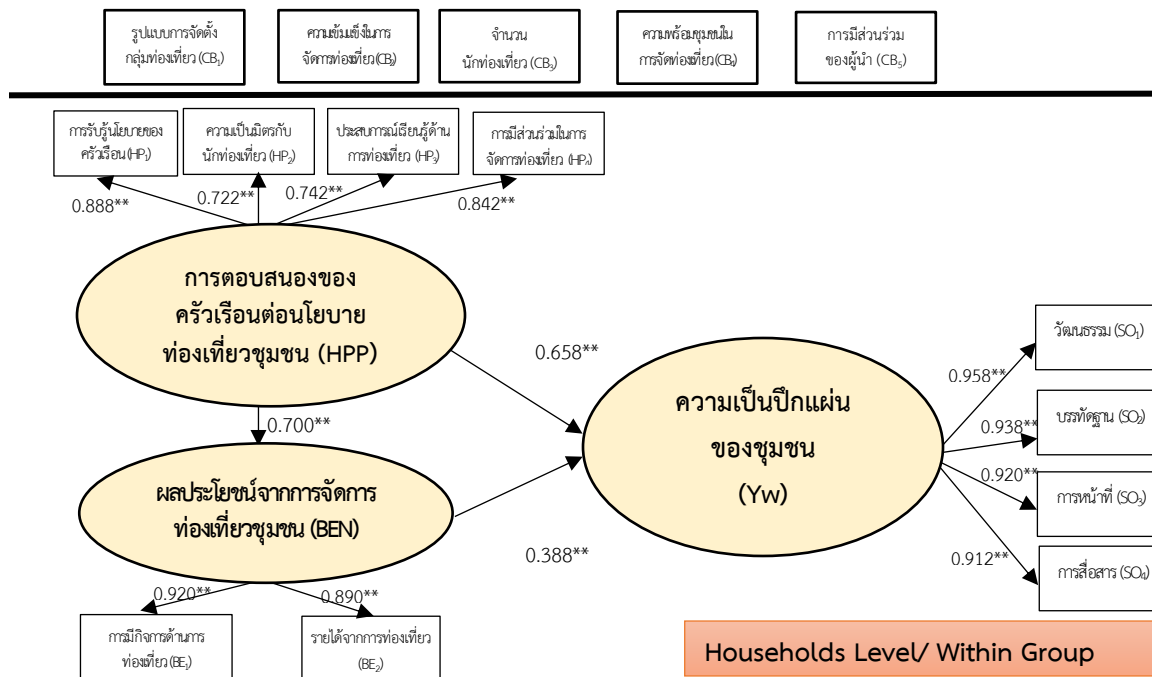
หมายเหตุ: 1) * หมายถึง $p < 0.05$, ** หมายถึง $p < 0.01$

2) ผลการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนที่ส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยว พบว่า รูปแบบความสัมพันธ์ของโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสามารถอธิบายขนาดอิทธิพลของตัวแปรพหุระดับได้ดังนี้

2.1) ปัจจัยในระดับครัวเรือน พบว่า ตัวแปรการตอบสนองของครัวเรือนต่อนโยบายท่องเที่ยวชุมชน (HPP) ($\beta = 0.658$) และตัวแปรผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวชุมชน (BEN) ($\beta = 0.388$) มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยว โดยการตอบสนองของครัวเรือนต่อนโยบายท่องเที่ยวชุมชน (HPP) ยังส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชน ผ่านตัวแปรผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวชุมชน (BEN) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.271 ($\beta = 0.271$) แสดงว่าเมื่อนโยบายท่องเที่ยวมาสู่การปฏิบัติในระดับชุมชน และคนในชุมชนรับรู้และตอบสนองต่อนโยบาย ก็จะส่งผลให้ครัวเรือนในชุมชนมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องหรือใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวและมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งอิทธิพลส่งผลทางอ้อมต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชน เพราะเมื่อครัวเรือนในชุมชนมีการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนและได้รับผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวชุมชนมาก มีการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนอย่างมีส่วนร่วมด้วยกันของสมาชิกในชุมชน เกิดการแลกเปลี่ยน ก็จะส่งผลให้เกิดความเป็นปึกแผ่นของชุมชนที่สูงขึ้น แต่ในทางกลับกัน หากการท่องเที่ยวไม่ได้เกิดจากการมีส่วนร่วมหรือยอมรับจากคนในชุมชนแต่กลับสร้างความเดือดร้อนรำคาญใจแก่สมาชิกในชุมชน ย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนในทางลบเช่นกัน และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (R^2) พบว่าตัวแปรการตอบสนองของครัวเรือนต่อนโยบายท่องเที่ยวชุมชน (HPP) และตัวแปรผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวชุมชน (BEN) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยวได้ร้อยละ 40.50 ($R^2 = 0.405$)

2.2) ปัจจัยในระดับชุมชน พบว่า ผลของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อชุมชน (IOP) ($\beta = -0.368$) การสนับสนุนจากภายนอก (NET) ($\beta = -0.275$) การจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน (CBT) ($\beta = -0.502$) และระยะเวลาการจัดการท่องเที่ยวชุมชน (TIME) ($\beta = -0.195$) มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชน กล่าวคือ ปัจจัยในระดับชุมชนยิ่งสูงก็ยิ่งจะทำให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่นลดลง โดยผลของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อชุมชนยังส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนผ่านการสนับสนุนจากภายนอก และการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน (CBT) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ขนาดอิทธิพลเท่ากับ -0.526 ($\beta = -0.526$) แสดงว่าในระดับชุมชน เมื่อนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนถูกนำมาสู่การปฏิบัติสูง ผู้นำมีการรับรู้และตอบสนองต่อนโยบายสูง ชุมชนก็ยอมรับงบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้มีการเข้าไปสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกมากขึ้น และทำให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวขึ้นในชุมชน แต่เมื่อการสนับสนุนจากภายนอกมากเกินไปจนทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน อีกทั้ง เมื่อมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ชุมชนไม่สามารถจัดการได้เองต้องพึ่งพิงหน่วยงานพี่เลี้ยง แต่เมื่อการท่องเที่ยวดำเนินการขึ้นจึงทำให้เกิดปัญหาทั้งในเรื่องของงบประมาณ การจัดสรรผลประโยชน์ และส่งผลกระทบต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชน และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ความเที่ยง (R^2) พบว่าตัวแปรการสนับสนุนจากภายนอก (NET) การจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน (CBT) และผลของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อชุมชน (IOP) ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความเป็นปึกแผ่นของชุมชนได้ร้อยละ 76.80 ($R^2 = 0.768$) ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยเชิงนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนท่องเที่ยว สามารถแสดงได้ดังภาพที่ 1





$$\chi^2 = 226.204 \text{ df} = 194, p = 0.605 \quad \chi^2/\text{df} = 1.166. \text{ CFI} = 0.999, \text{ TLI} = 0.999,$$

$$\text{RMSEA} = 0.006, \text{ SRMR}_{\text{W}} = 0.012, \text{ SRMR}_{\text{B}} = 0.042 \text{ (Mplus 8 standardized estimates)}$$

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุทุกระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า ครัวเรือนในชุมชนท้องถิ่นเยาวชนมีความเป็นปึกแผ่นของชุมชนระดับปานกลาง แต่จะเห็นได้ว่า ยังคงมีการบูรณาการทางวัฒนธรรมอยู่สูง ครัวเรือนในชุมชนยังตระหนักถึงวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมยังคงอยู่ แม้จะมีการท้องถิ่นเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับ Suksang (2012) ที่ได้เสนอว่า จะเป็นปัญหาหากการท้องถิ่นเยาวชนเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทั้งนี้เพราะหากการท้องถิ่นเยาวชนเปลี่ยนวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม ย่อมก่อให้เกิดการต่อต้านและความขัดแย้งขึ้น แต่ในด้านการบูรณาการทางบรรทัดฐานที่อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อมีการจัดการท้องถิ่นเยาวชนขึ้น มีการสร้างกฎเกณฑ์ในการจัดการทรัพยากรซึ่งเป็นทรัพยากรร่วม โดยเฉพาะเรื่องผลประโยชน์ แต่หลายๆ ชุมชน กฎเกณฑ์ที่กำหนดไม่สอดคล้องกับบริบทชุมชน จำกัดอำนาจในการใช้ทรัพยากรกับสมาชิกอื่นๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมการท้องถิ่นเยาวชน ทำให้เกิดความขัดแย้งทั้งระหว่างบุคคลและกลุ่มต่างๆ ในชุมชน นอกจากนี้ ยังเกิดปัญหาเมื่อมีกลุ่มคนไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด โดยพยายามดำเนินการเพื่อผลประโยชน์พวกพ้อง (Suksang, 2012) ซึ่งปัญหาการบูรณาการทางบรรทัดฐานดังกล่าวก็ส่งผลต่อเนื่องกับการบูรณาการทางการหน้าที่ เพราะเมื่อมีความขัดแย้งขึ้น สมาชิกกลุ่มไม่ทำหน้าที่ รวมทั้งสมาชิกที่ไม่มีส่วนร่วมจากการท้องถิ่นเยาวชนไม่ยอมรับ และเกิดการต่อต้านการท้องถิ่นเยาวชนที่เกิดขึ้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้บางชุมชนประสบผลสำเร็จและดำรงอยู่ แต่บางชุมชนต้องล้มเลิกไปและยังฝากบาดแผลแก่ชุมชน

2. ผลการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงนโยบายที่ส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชน พบว่า ปัจจัยระดับชุมชน การสนับสนุนจากภายนอกมีอิทธิพลต่อการบริหารชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ Aeknarajindawut, Boonphadung, and Rungsawanpho (2019) โดยเฉพาะรูปแบบนโยบาย และสมรรถนะของหน่วยงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารโครงการต่างๆ ทั้งนี้ ปัจจัยดังกล่าวมีอิทธิพลโดยตรงทางลบต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะยังมีการเข้าไปในสนับสนุนจากภายนอกมากเกินไปและต่อเนื่องโดยที่หน่วยงานขาดสมรรถนะ แผนการปฏิบัติการไม่ตรงกับบริบทชุมชน จะทำให้ความเป็นปึกแผ่นของชุมชนลดลง ยิ่งมีการสนับสนุนมากก็ยิ่งทำให้เกิดความขัดแย้ง เกิดการสร้างกลุ่มอำนาจใหม่เป็นกลุ่มๆ ย่อย และแข่งขันกันเองภายในชุมชน ซึ่งผลจากการวิจัยนี้ต่างจาก Suksang (2012) ที่พบว่าการสนับสนุนจากภายนอกไม่มีผลต่อความเป็นหนึ่งเดียวกันของชุมชน เพราะในความเป็นจริง การเข้ามาของแต่ละหน่วยงานมีแนวคิดและเป้าหมายต่างกันและนำไปถ่ายทอดกับชุมชนตามวัตถุประสงค์และแนวคิดที่ต่างกัน ส่งผลให้บางชุมชนเกิดความซ้ำซ้อนในการทำงาน สมาชิกในชุมชนเกิดความเบื่อหน่ายเพราะต้องดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อหน่วยงาน นอกจากนี้ การพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอกอย่างต่อเนื่อง ทำให้ชุมชนไม่สามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง จึงควรลดการพึ่งพิงภายนอก ซึ่งการลดความช่วยเหลือหรือพึ่งพิงภายนอกนี้ Laoko (2006) เชื่อว่าจะทำให้ชุมชนเกิดการสร้างความเข้มแข็งได้เองผ่านการเรียนรู้ในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. การนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนสู่การปฏิบัติควรมีการเตรียมความพร้อมชุมชนหรือคัดเลือกชุมชนที่มีความต้องการและมีศักยภาพในการทำท่องเที่ยว การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้ชุมชนตัดสินใจและดำเนินการจัดการโดยชุมชน คนในชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดประโยชน์และเกิดความยั่งยืน
2. การสนับสนุนจากภายนอกมากเกินไปส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวและส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชน ดังนั้น ทุกหน่วยงานต้องมีการทบทวนถึงภารกิจของหน่วยงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ซึ่งการที่มีหน่วยงานเข้าไปมากเกินไป ทำให้ชาวบ้านหรือคนในชุมชนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชน และบางครั้งการเข้าไปสนับสนุนของหน่วยงานเกิดขึ้นกับกลุ่มคนเพียงบางกลุ่มในชุมชน นำมาซึ่งความไม่พอใจ และส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในชุมชนตามมาได้

สรุป

พัฒนาการเชิงนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในประเทศไทยที่ผ่านมาได้มีการไปปฏิบัติในชุมชนในหลายรูปแบบจากหลากหลายหน่วยงาน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในชุมชน ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย

ดังกล่าวมีทั้งปัจจัยระดับชุมชนและระดับครัวเรือนที่ส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชน โดยผลการวิจัยพบว่าชุมชนท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนมีความเป็นปึกแผ่นของชุมชนระดับปานกลาง ซึ่งปัจจัยในระดับครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชนเชิงบวกมากที่สุด คือ การตอบสนองของครัวเรือนต่อนโยบายท่องเที่ยวชุมชน ส่วนปัจจัยระดับชุมชนที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อความเป็นปึกแผ่นของชุมชน คือ การจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชน ดังนั้นในการส่งเสริมนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อหนุนเสริมความเป็นปึกแผ่นของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับมิติวัฒนธรรม โดยนโยบายต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมชุมชน เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดกับการดำเนินชีวิต และควรให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบการดำเนินการท่องเที่ยว อันจะนำมาซึ่งการยอมรับ ปรับตัว และลดความขัดแย้งอันเนื่องมาจากการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน

References

- Aeknarajindawut, N., Boonphadung, S., & Rungsawanpho, D. (2019). Antecedents of the Success of OTOP Navatwithi Tourism Village Project in Phrae Province. *Journal of MCU Peace Studies*, 7(6), 1781-1782.
- Chantavanich, S.. (2012). *Sociology Theory*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Chusongdate, R. (2012). *Exploration and Sustainable Heritage Management in Pai-Pang Mapha-Khun Yuam Districts, Mae Hong Son Province*. (Research Report). Bangkok: The Thailand Research Fund.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Dokbua, K.. (2008). *Social Capital and The Existence of Rural Communities A Case Study of Tambon Bang Jao Cha Tourism Community Moo.8 Ban Yang Thong, Pho Thong, Ang Thong Province*. Thesis Master of Science (Community Development), Thammasat University.
- Landecker, S. (1951). Type of Integration and Their Measurement. *The American Journal of Sociology*, 56, 332-340.
- Laoko, N. (2006). *Development of Fund Management Process for the Village and Urban Community Fund Committee, Royal Thai Air Force, Wing 46*. Thesis Master of Arts (Strategy Development), Pibulsongkram Rajabhat University.
- Ministry of Tourism and Sports. (2019). *Domestic Tourism Statistics (Classify by region and province 2019)*. Retrieved May 10, 2019, from https://www.mots.go.th/more_news_

[new.php?cid=525](#)

Panurat, A. (2006). *Doctrine of Local Studies*. Surin: Surin Rajabhat University Printing.

Sitikarn, B., Jaima, S., & Comesan, J.. (2006). *Socio-cultural Impacts of Tourism Development in Chiangrai Province, Thailand*. (Research report). Bangkok: The Thailand Research Fund.

Suksang, A. (2012). *Harmony Driving Steps: A Case Study of Thoranikham Community in Khok Fad Sub-District of Nong Chok District in Bangkok*. Thesis Master of Arts (Social Development Administration), National Institute of Development Administration.

Suparatpreecha, V.. (2010). *Social and Cultural Impact of Tourism in Wat Ket Community's, Chiang Mai Province*. Thesis Master of Art (Cutural Management), Chulalongkorn University.